

פסוקים נוספים - כ"ב מאמר א"ל -
מאמר: ד"ר יצחק יצחק זצ"ל

ספר - פסוקים נוספים

פסוקים נוספים - פסוקים נוספים

הקשר לפרשה:

בהפטרות נאמר: "כה אמר ה' אלוקים בקבצי את בית ישראל מן העמים", והוא מעין הנאמר בפרשתנו "והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים", ועוד שבהפטרות נאמרה נבואה על פרעה ועונשו שהיא דומה למכות מצרים בפרשתנו.

יחזקאל כ"ב

בין אדם שים פניו על פרעה מלך מצרים והנבא עליו ועל מצרים כלה:

יחזקאל כ"ב - ס"ב

(ב) והנבא עליו ועל מצרים כולה. יש לדקדק דאמאי קאמר כולה לשון נקבה.

יחזקאל כ"ב

וַיֹּאמֶר בְּיָדְךָ אֶת-הָעֲבָרִיּוֹת וּרְאִיתָן עַל-הָאֲבָנִים אֲסִיּוֹן הוּא וְהִמַּתָּן אֹתוֹ וְאֲסִיּוֹת הוּא וְחִיָּה:

יחזקאל כ"ב

בין היום ההוא יהיה מצרים כנשים וחרד ופחד מפני תנופת יד-יהוה צבאות אשר-הוא מגיף עליו:

יחזקאל כ"ב

לוי א' אפשר בת מאה ושלשים שנה הוא וקרי לה בת ד' רא"ר חמא בר חנינא זו יוכבד שהורתה בדרך ולידתה בין החומות שנאמר "אשר ילדה אותה ללוי במצרים לידתה במצרים ואין הורתה במצרים איר יהודה" שגולדו בת סימני נעירות

יחזקאל כ"ב - קכ"ב

בעא מיניה אבא הליפא קריא מר חייא בר אבא בכללן אתה מנא שבועים בפרטן אתה מנא שבועים חסר אחד אמר ליה תאומה היתה עם ריטה דכתיב "ואת בנימין אחיו בן אמו" אמר "מרגלית טיבה היתה בידי ואתה מבקש לאבדה ממני הכי" אמר ר' חמא בר חנינא זו יוכבד שהורתה בדרך ולידתה בין החומות שנאמר "אשר ילדה אותה ללוי במצרים לידתה במצרים ואין הורתה במצרים"

ובשקאו

לגבול מצרים, נתחסו כל הזכרים ששים ושש, ויוסף ושני בניו, הרי שבועים חסר אחת, (ט) וכתוב [דברים י, כב] בשבועים נפש ירדו אבתיך מצרימה. מה עשה הקדוש ברוך הוא, נכנס עמהם במגן ועלו למספר שבועים, לקיים מה שנאמר [בראשית מו, ד] אנכי ארד עמך מצרימה. (י) וכשעלו ישראל ממצרים, נתחסו כל הגברים ששים רבוא חסר אחד. מה עשה הקדוש ברוך הוא, נכנס במספר עמהם ועלו מספרם ששים רבוא, לקיים מה שנאמר [שם] אנכי ארד עמך מצרימה ואנכי (יא) אעלה גם עלה:

יחזקאל כ"ב - ס"ב

ובזה תבין מה שאמרו חז"ל [כ"ב קנ]. בפרטן אתה מוצא ס"ט, ובכללן ע', ולמה כך, אלא כמ"ש, כי בדבר נפרד אין שכינה שורה, כי כל קדושה היא באתר דיחודא, ולכן כשישראל עושין רצון המקום וה' שורה אתם, אין לסופרם להורות על דבר פרידה ח"ו, כי צריך להיות ביחודא, וידוע במדרש [פרד"א פ"ט] וזוהר, כי שכינה השלימה מספר ע', ולכן בכללן כשכוללן יחד, אז השכינה שורה, ואתה מוצא ע', אבל בפרטן, עלמא דפרודא, אז אין השכינה שורה, ולכן אי אתה מוצא רק ס"ט. ומזה תבין אמרם [כ"ב ס"ט, סוטה יב.] כי יוכבד נולדה בין החומות, היינו בין גבול ארץ ישראל למצרים, והיא השלימה. ויש להבין למה היה כך, שכל ס"ט נולדו בא"י בצאת יעקב, ויוכבד לבד היא שהשלימה בין חומות, ולמה דוקא בין מצרים כנ"ל:

אמנם הענין מובן, כי מספר ע' היה מספר מכוון לע' שרים כנודע, ולא היה יכול להיות לא פחות ולא יותר, וידוע כי מעולם לא ירדה השכינה בחוץ לארץ, ואף דנאמר דירדה שכינה, היינו רק הארה בעלמא, אבל מעולם אין שכינה שורה אלא בארץ ישראל, כמבואר בגמ' [מ"ק כה.] ובוהר [ח"א קסו.] ובס' טוב ארץ, והשכינה השלימה, אך זהו כל זמן היותם בארץ ישראל, אבל בהגיעם לגבול מצרים, אז פסקה השריית שכינה גמורה, ואם כן חסר ע', ולכן חתך באותו פעם נולדה יוכבד, להשלים החסר, ולכן לא היה אפשר שתהיה נולדת מקודם, כי א"כ היה ע"א בצירוף השכינה, ולכן לא נולדה רק בגבול מצרים, זה מסתלק חזר נולד, אל יחסר המנין:

חזק ולבסוף נחלש, וזהו כנקבה כמו שרו של מצרים:

ולכך נתחבטו למאוד למסור התורה למצרים, להיות נקבה סטרא דמסאבא למאוד ערות ארץ, ואיך ימסרו התורה להם, וכשנכנסו ישראל לארץ, אז היו מוכנעים המצרים ולא היה להם תקומה כלל ובגוים לא יתחשב, אבל אח"כ בעו"ה בחטא שלמה, חזר שרם הנוקבא למקומו בלקחו סוסים, ולבסוף בח פרעה משם, כאשר הארכתי במקום אחר בזה, ובטעם ישיבת הרמב"ם והאר"י ז"ל קדושי ישראל במצרים, והכתוב הזהיר לא תוסיף לשוב מצרימה, ואין כאן מקומו, וזהו שדייק רש"י במגילה, תלמי מלך מצרים היה, כי זהו משרש הצרה שהיה מלך מצרים:

נקבא חזקא (15)

וַיִּזְכֹּר יוֹסֵף אֶת הַחֲלָמוֹת אֲשֶׁר חָלַם לָהֶם וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים מְרַגְלִים אַתֶּם לְרֹאשׁוֹת אֶת-עֲרֹת הָאָרֶץ בְּאֶתְכֶם:

מלכא חזקא (16)

ואפשר במ"ש בס' יערות דבש דף ט"ז דשבעים נפש יוצאי ירך יעקב אע"ה ההולכים מצרימה הם נגד ע' שרים ושבעים שרים כולן דכורין חוץ משר מצרים שהוא נמשל כנקבה כמשי"ה לסוסתי ברכבי פרעה וכנגד שר מצרים נולדה יוכבד בין החומות והשלימה ע' נפש והיא נקבה מעין דוגמת שר מצרים הנמשל לנקבה ולכן פרעה העומד תחת שר מצרים הנמשל לנקבה אמר וכל הבת תחיון כי הנקבות רצה להחיות לכבוד השר שלהם ומיוכבד נולד משה רבינו המבטל שר מצרים וכו' ע"ש ועל פי זה פירשנו בעניותנו מ"ש ישעיה סימן י"ט ביום ההוא יהיה מצרים כנשים וכו' דמה אותם לשר שלהם שהוא נקבה. ובוה יומתק קראין ועל מצרים כולה לשון נקבה דמיונם עולה יפה כשר שלהם שהוא נקבה:

לכח חזקא (10)

לְמַסְתִּי בְּרַכְבִּי פְרַעְה דְּמִיתִיד רַעֲיָתִי:

נקבא חזקא (11)

דרכת בים סוסד, דרש רבי פנחס רכב פרעה על סוס זר, כביכול נגלה עליו הקב"ה על סוס זר שנאמר ורכת בים סוסד, רכב פרעה על סוס נקבה כביכול נגלה עליו הקב"ה על סוס נקבה שנאמר ק'לכסתי ברכבי פרעה:

מלכא חזקא (12)

אבל הענין להבין, למה יוכבד שהשלימה מנין הע', נולדה במצרים דוקא, ובכל יוצאי חלציו של יעקב, לא היתה נקבה רק יוכבד, ודינה באמת היתה גבר שנתחלף ביוסף כנודע [ברכות 10]. אבל דע, כי ע' נפש הן נגד שבעים שרים שבמרכבה, שהן ע' לשון של ע' אומות, ונגדם הן שבעים נפש לבית יעקב, ודע כי יש מלאכים דוברים יש מלאכים נוקבים עלמות תופפות, כנודע, ועיין ברית מנוחה שהאריך בזה: וכל ע' שרים כולם דוכרין, חוץ משרו של מצרים שהוא נקבה, ולכך כתיב ביה ערות הארץ, ומצרים מלא זימה וגם מלא כשפים, כי זהו הכל בנוקבא כנודע, כי מכשפה לא תחיה, דרוב כשפים בנוקבא [וזה"ק בראשית קכ"ו], וזהו שאמרו במדרש [ילק"ש ח"ב רמז תקס"ה], לסוסתי ברכבי פרעה, שנדמה לפרעה השר כסוס א' נקבה, כי שר שלו היה נקבה, כי כך ענין שר שלו שהוא נקבה, וקב"ה נלחם בים בשר שלו, ולכך ראה כמין סוס נקבה נלחם וזה לסוסתי ברכבי פרעה, ונגד שר הלזה היו ביוצאי חלציו של יעקב במנין ע' ג"כ נקבה, והיא יוכבד, ולכן ממנה יצא משה שנתגדל בבית פרעה, שהוא שני לשר כמשי"ל, כי המלך מרכבה לשר, הוא הכניע למצרים ושר שלהם, בן יוכבד שהיה מול שר שלהם, ולכך לידתה במצרים להכניע שר שלהם, לכך כל גזירת פרעה היה על הזכרים, והבת תחיון, כי שר שלהם מגן בעד נקבות, ולכך אמרו ג"כ במכת בכורות שאפי' נקבות נלקו, היות השר נקרא בשם בכור נלקה, והוא עיקרו נקבה,

מלכא חזקא (13)

זהו אמר רבי אלעזר אמר משה לפני הקב"ה רבישע עכשיו יאבחו אנחות העולם חשש כתיב נקבה ואינו יכול להגדיל אמר הקב"ה לנשה והלא כבר ראו נשים תבורות שנתתי להם על דם אמר לפניו רבתי של עולם עדין יש להם לושר ללכך ואינו יכול לעמוד לשלשים ואחד מלכים אינו יכול לעמוד

מלכא חזקא (14)

וזהו כוונת הגמרא (ברכות לב) מבלתי יכולת, למה יאמרו שתשש כחו כנקבה, והיינו כנ"ל, שיאמרו כמו ששר מצרים היה חזק ונחלש כחו, כן שר ישראל מתחלה היה